

La por que ens feren

Francisco Croissier

Pròleg de Lorenzo Croissier

Versió catalana i epíleg de Miquel Llull

Il·lustració de l'autor.

LA BIBLIOTECA DEL GOLEA

Capdepera

2022

CAP VERMELL

Biblioteca Digital

Sumari

Pròleg

Lorenzo Croissier

3

[1] Moment, mort, minut de cridada

5

[2] Xiscle davant les cares de fora

8

[3] Amb tot el pes de la massacre

12

[4] La matraca es deixa anar i es fot a córrer

14

[5] A l'altre costat, rere totes les ombres

16

[6] Mirant en el lloc que no pot tenir ni nom

18

[7] Crida

21

[8] Tanques els ulls i sembla que els veus

30

[9] El que estava per venir

34

[10] Anunci de la persona

36

[11] So del gánigo baralladís, festa

38

Versions originals

42

Epíleg

La soledat dura el que dura,

Miquel Llull

54

Edició original:
El miedo que nos hicieron.
Tenerife: Baile del Sol,
1996,

[Pròleg]

Lorenzo Croissier

Aquest poemari és la reflexió personal, poètica i apassionada, sobre un tema de vital importància per a tots nosaltres: la por que constantment ens cream convivint...

Sembla difícil mantenir dempeus ni una sola estrofa que no es posi a tremolar, o s'esbuqui quan algú decideix escoltar atentament enmig de la seva geografia familiar i quotidiana què és el que canta el cor del pànic. Tot això a través d'una oralitat i d'un paisatge que ens resulta comú a tots els habitants canaris, que ens identifica per anar descobrint la clau del cofre que ens guarda de fer-ho lliurement.

Negar, a títol personal, que em sent tremendament orgullós d'experimentar i d'haver viscut –molt de prop– la creació minuciosa d'aquest poemari, *La por que ens feren*, seria com amagar un sentiment massa evident. I si no em mostr esquiu amb tots vostès que em llegeixen en aquest moment, sense mostrar vergonya en desvetllar-ho, és perquè aquest poemari mereix molta transparència i la més gran de les claredats quan ens hi referim. Per què?... Perquè són poques les vegades que algú parla, de manera tan oberta i a canvi de res, des de l'escalfor de la seva sang. I aquesta obra està emparentada i flueix tan lliure per dins (vermella, molt vermella i cridant de vegades) que resulta difícil d'imaginar que l'autor hagi estat capaç de fer-ho amb la seva pròpia.

Potser només és una simple qüestió de presa de consciència la que ens ofereix Francisco, però quan aquesta presa es pren en assumptió dels aspectes més profunds de les nostres vides, sembla que tot giràs seguint un sentit contrari sobre els nostres caps al que aparentment pensàvem. Com si el cel, i tota la vida que gravita invisible guardant secrets desconeguts, admetés constantment que mai no tindrà necessitat de donar-nos l'esquena tot i que som el que som. I nosaltres, entre nosaltres, davant del mateix firmament, continuàssim obrant de manera contrària per culpa de la por.

ALS QUE VENGUIN:

Dormim en mig d'una nit
que ja dura segles
Qui sigui capaç de despertar-se
dins el somni
veurà l'autèntica cara de la foscor.
Serà llum que s'encén
i es revela.

Perquè així sigui.

[1] **Moment, mort, minut de cridada**

Amb un poc de sort
moltes vegades
passa que el dia acaba aquí:
atrakat amb el vent a favor
damunt d'una taula mig improvisada.

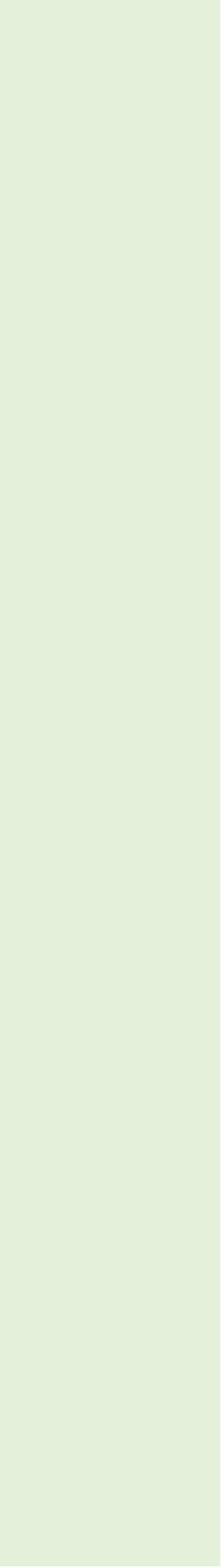
Llavors és quan un es deixa dur
fins a la finestra de més prop i mira a fora
com si intentàs cercar una cara coneguda
o una conversa d'aqueixes
de fumar-se el darrer cigarret
amb la retirada enganxada als talons.

Però, mira tu per on,
és negra nit i tan sols
hi ha qualche llum
on fins fa poc hi havia
el sol caminant per amunt i per avall.

Ve a ser com descobrir de cop i volta
no ho sé: forats,
punts de fuga,
o una cosa així.

I t'adones,
de què, bé,
són molts els detalls que resten per aquí fora:
esperant, mirant des del cul del tinter,
demanant per la causa i el nom
d'allò que haguéssim pogut fer, desfer,
enviar-lo a l'infern d'una vegada
o atret a prop
cap a la mà, la carícia o l'abraçada.

Sé perfectament, és més,
ho afirm sense por d'equivocar-me,

tocant en aqueixa porta
que obriran com qui ve fugint

perseguit per no se sap qui,

ni des d'on

i amb tots aquests crits.

[2] **Xiscle davant les cares de fora**

Jo, personatge de la meva pròpia història,
exigesc el dret a recordar.

Dret, allargat a l'angoixa,
ho deman sense retre la vista ni la ràbia,
amb els dits ben posats a la ferida
i aquest aire
traspasat per un ofec de nusos
que ja no baixen.

Clavant la mirada al centre dels ulls
del silenci tremebund, reclam
davant la cara d'aquest munt d'edificis,
la presència immediata i sense excuses
d'aquell maleït dia que ens va fer a tots
homes i dones tremolosos.

I dic tot això ben aferrat a la terra,
al meu lloc,
des d'aquest present plantat d'esquena a la memòria.

Així d'entrada ja quasi conec la resposta
perquè, bé,
diuen que els millors records són els que estan així,
estesos,
escorats com un vaixell,

sense servir per res,
que, tanmateix, aigua passada
molí no mou ni despertadors
que sonin en una hora determinada i justa
i malgrat això aquestes dues busques
toquen sempre a la mateixa
i assenyalen al mateix assassí amagat
dins les ombres intrigants,

amb aqueix constant rentar-se les mans conspirant
per a llevar-se de damunt la sang.
Aqueixa mateixa sang coagulada,
convertida en pols i cendra
de sota els morts

que ara duc a la boca.

Però que quedi clar:

aquests morts que surten desesperats per les meves dents
no són només els soterrats des de ja fa molt i fins ara mateix,
no; també hi ha els de tot just ahir,
els que mai lluitaren perquè mai res no varen saber
i moriren tranquil·lament
a l'ombra crescuda dels seus fills,
també destinats a una mort idèntica,
a aquest final desesperançat
amb el somriure de la pau als llavis.
Aqueix somriure conegut que sempre va passar de llarg,
aqueix fals somriure que venia des de dalt,
amb el que tots hi varen viure fent-se'l seu,
assumint-lo

perquè tot va bé,

perquè aquí tot està molt tranquil,

i si no mira't com va el món

per allà fora.

Què volen?, està a punt
d'escapar-se de la trepitjada
tant d'enterrament salvant les aparences,
tanta telefonada i detall digne de ser pres en consideració,
tant de condol de no sabeu el greu que ens sap,
tantes i retantes paraules de reprensió
sortides de la llengua de la bèstia que aguaita
desant a la butxaca el proper esclafit.

Se'ls escapa tanta exhalació postrema
rere els auxilis espirituals d'un déu
portat de lluny, que mai no va tenir res a veure amb tu,
i no obstant aquí el tenim
ben assegut damunt totes les nostres misèries,
perquè ningú es pugui moure,
per a continuar recolzats en la mentida
de qui es pensa tenir-ho tot i s'adona
que no és ningú en absolut

i està entre quatre cantons
plens de res.

Res, aquest sí que va ser el nostre crit
que quan encara ni aixecava això d'en terra
es va veure a ell mateix de cos present
en una matinada manada a callar,
amb les ones que el retornaven al costat dels desapareguts
que varen tenir prou coratge per acabar guinyolant
merda merda i una tercera vegada merda
que no hi va ser a temps per dir
perquè ja se n'havien anat.

Així, idò, jo som aquí i ara
per treure fora totes aquestes saques de vergonya.
Vull veure-les amb els meus ulls i que les vegin,
refregar-les per les parets
perquè les portin a tot arreu,

mostrar-les a tots aquells
que encara enamorats es fan besades
sota les estrelles
inexistents des de fa milers d'anys,

descobrir-les a tots els que cecs per l'incendi
no s'adonen que aquest foc
fa molt de temps que bull d'un costat
a l'altre de les entranyes

i sé que això pot suposar un desastre,
un tro,
un quedar-nos amb els ulls ben oberts,
sortits de les òrbites de la calma,
com una ferida rebentada de sobte
al llarg de tot el cos,

pot ser que sortim corrents amb l'ànima als peus,
arrossegant-la, estirant-la
com qui estira una xarxa sense saber
que ha pescat una mina
antiga i estrangera
amb l'extermi a dins.

No vull deixar de reconèixer que per a molts
puc arribar a ser un personatge en discòrdia,
una ovella negra, esgarriada o una cosa així.
Però els puc assegurar que ni una cosa ni l'altra,
com que tampoc no som un enviat de ningú,
ni tan sols un escollit per ser justicier
o un venjador de cap causa.

Som un de tants, un més
entre tots els que hi són.

I és precisament per això que els dic
que rere les meves paraules
ve el futur xisclant.

[3] **Amb tot el pes de la massacre**

La sola veritat és que vostès
agafaren la misèria pels cabells
i la varen dur fins aquí amb la creu al davant,
per a plantar-la al bell mig de tots
i de tot.

No deixaren canya dreta
ni qui volgués aixecar el braç en contra
o ni tan sols la veu
ja espantada per sempre

I ara el més fàcil
és treure's el mort del damunt,
deixar-lo rodar
avall per la torrentera del mal record,
com qui enterra un món
i resta tan tranquil,
així com volent que ningú de cap manera
el torni a veure mai més.

Però, tanmateix, ho deixaren dit,
ho deixaren ben gravat aquí
i ni tan sols se n'adonaren.
I mira que s'allargaren en el buit,
mira que recercaren una i una altra vegada,
mira que per si de cas anaren a mirar
un cop més,
puja i baixa perquè no quedàs
ni la més mínima sospita
de l'ombra de la traça.

Però alguna cosa se'ls escapà, se'ls en va anar,
negat a ser del paisatge callat,
del paisatge separat que vostès
ficaren i fiquen

a tothom pels ulls

I tot això no s'atura ni un moment,
arrossegant-se amb les orelles dretes
damunt les pedres dels camins
de pertot.

Da-li i da-li bots
per damunt la mar,
a cavall de les onades
que envestiren a parlar un dia
i encara no han acabat.

No serviran de res
els escarafalls de vostès
perquè no hi ha ordre que ho aturi,
ni cop que ho deixi quiet
per a dictar, molt baixet,
el que ha de dir a tothom.
Perquè el que va passar, passà,
i això sempre pot botar cap amunt,

quan menys s'ho esperen,

amb la terra fent una rebolcada,

amb les venes obertes,

traient-se de la sang
aquesta mica de vergonya que vostès sempre han tengut
i esventant-la lluny,

el més lluny que es pugui,

talment com es posa un crit en el cel.

[4] **La matraca es deixa anar i es fot a córrer**

Li don voltes i més voltes
al dia en què vostès s'assegueren
i esperaren.

Això no m'ho puc llevar del cap
com si res,
a la primera,
com ho varen fer vostès
amb el poc que un tenia entre les mans
per després dir-li
que allà no hi havia res que tot just valgués la pena.

Així fou com et vares veure,
obligat a partir
pels camins de la fam que et feia caure d'esquena.
Sentint sempre
les muntanyes i les torrenteres al costat,
amb la llengua embarrada,
mirant-lo com es mira a algú
a qui es comprèn massa
i a qui, tanmateix,
no es pot perdonar.
Aqueix anar a cada passa veient com tot
ja és un record que es va enganxant a la roba
per més tard caure
exhaust a l'esquena.

No deixant ni el rastre quan es mira enrere,
amb els ulls plens d'aquest pes tremebund
sortint per totes bandes
i sense adonar-se que un ja es trobava
en el lloc que vostès li havien preparat
obrint les portes de bat a bat.
Aquestes portes que es tancaren
amb un cop sec, fred,

el mateix que anam tirant damunt
 d'aquesta maleïda foscor
 que de sobte es fa més gran
 un dia qualsevol d'aquests
 un dia de qui s'ho havia de pensar,
 un dia de tants com aquest
 d'un dia a l'altre i després encara un altre.

I tornem-hi a tapar
 això d'anar tirant per no se sap què,
 estrenyent la cintura i les ganes,
 aguantant sigui com sigui,
 encara que caiguin plegats tots els ruixats del món.
 Posant-li paciència en aquest crit
 de però aquí què collons passa.
 Escoltant-lo cridar tota l'estona,
 igual que si el tenguéssim aquí:
 ficat al bell mig del sentit
 i ben gran, com la mar,
 regirant-se com una fera engabiada.
 Repetint i repetint estic aquí,
 torn a estar-hi
 i hi estaré fins que em treguis i surti.

Així que l'agafin
 el posin al mig de la taula
 perquè aquests centenars de milers de creus,
 tots aquests nínxols i làpides
 els pertanyen.

[5] **A l'altre costat, rere totes les ombres**

I ara, em venen amb un em sap greu per davant.

De tot el coratge que estampen contra la paret,
de tota la ràbia que engeguen a rodar,
treuen un altre cop aquest as reservat.
Em surten amb aquest gest net,
perfecte,
afectat com només ell ho és,
estudiat milers de vegades davant un mirall
que cau a bocins.

Van i amollen aquesta frase
que tenen tot lo dia aquí:
a la boca.
Ben amagada, tancada per dins,
guardada com una trampa.
Aqueixa ganyota portada d'aquí cap allà
d'una banda a l'altra per vostès,
batzegada a la cara de la mateixa misèria,
posada a la gatzoneta sobre els dies
que no vendran de cap banda.
Aquest enfilall de mentides
entremesclades totes elles,
passant damunt dels morts
cada vegada que vostès acaben demanant
un minut de silenci.

Així, mentre a cada casa s'encén una ombra,
enfilen el carrer per sorpresa
i treuen una fila de condols
que mai han existit,
una pila de llàstima
que fa de la nit una gentada
tan gran
que no se sap ni on s'acaba,

la converteixen en un borrombori gelat de fred,
 d'aquest fred que talla de dalt a baix,
 com un ganivet,
 com un espantós cop de gràcia
 que ens ve des d'allà dalt,
 a plom,
 escampant-se com un càncer
 que ja ho té tot absolutament enganxat.

I hom tracta
 de llevar-se la penombra del mig,
 les llàgrimes que fa temps
 desbordaren tots els vasos,
 de deixar a un costat
 les veritats girades de cap per avall,
 de fer fins i tot l'impossible
 per a poder aguar com cada un de vostès
 es va quedant enrere,
 a poc a poc, sense que es noti,
 reculant després d'una senya
 lliure de tota sospita
 per a aconseguir fotre el camp
 cap a aqueix lloc
 que es guarden molt endins.
 Cap a aquest lloc on a la rialla li lleven
 el drap negre del damunt
 i deixen que corri
 per tots els corredors,
 que es fiqui sense tocar la porta
 a totes les habitacions,
 que boti per totes bandes
 embrutant les parets,
 que s'allargassi per les finestres
 i al mateix temps obri tots els balcons.

Mentre vostès es mostren les mans uns als altres
 per veure qui n'ha collit més,
 per comprovar a qui li ha tocat ara
 dur-les replenes,
 de gom a gom,
 amb tots els crits de les restes del desastre.

[6] **Mirant en el lloc que no pot tenir ni nom**

No cal anar-se'n molt enfora
per a trobar les seves petjades,
per a topar amb el rastre que han anat deixant
des de la mar
fins a l'endins més perdut
d'aquestes muntanyes

No, no és difícil,
només es necessita baixar el cap
i veure el solc, trobar la marca.
Amb aquest camí com un esvoranc
que vostès han anat fent,
arrossegant pel cofre que dugueren
i del que encara estiren.

Basta amb entrar en el forat,
amb baixar
per les parets de la ferida
fins a arribar al bell mig de les entranyes,
al mateix fons del coàgul
per on camina la història que vostès varen escriure

Aquella que du tots els al·legats
acotats,
rere les espattes,
escombrant l'ombra cents de milers de vegades.

La que persegueix un horitzó xisclant,
cridant per la vida que mai no va tenir.

Aquest mai
on caben tots els homes i totes les dones
que es poden conèixer en una vida,
anant d'un costat a l'altre,
aixecant-se i estampant-se en terra
una i una altra vegada.

Intentant veure qualche cosa des d'un munt d'òrbites buides,
cagades de vergonya,
minades per ella.

Per aqueixa mateixa vergonya
que ja no té ni cara.
La que començà a pujar un dia
i va sortir corrent
amb tota la pressa de la misèria.

Allà,
al seu davant,
ocupant els llocs preferents
és on són vostès:

Agenollats,
clavats sobre un munt de mentides sagrades
que ja ningú pot creure's.
Reclinats,
pregant per la glòria del gallet del tir
que vostès mateixos pujaran a les altures.

Beneint les mares del vinagre renovat
de les aliances
amb totes les victòries que hi hagi.
Duent-se el pa a la boca
amb la fam mirant-los
des de la poca consciència que els queda.

Aquí és on es troben.

Coberts fins a la cintura
pel motí més antic que existeix.
Amb una mà enfonsada en el pit
i l'altra botant
des de la dreta de la sang
Amb els ulls fixos
en la nit més negra
que es pot recordar.
Parlant-se dintre seu.
Amb la boca ben tancada,
com una tomba

on ni el silenci es pot girar.

Tornen a ser aquí,
on sempre
Callats, ben junts.
En el moment exacte de la presa,
en el minut implacable
de la soledat més freda
que tan sols es coneix una vegada.

Aquí
bevent-se la meitat
del darrer alè de tothom.
Arrufant el gest,
intentant-ho una altra vegada,

fent un altre cop fins a l'impossible
per enviar-se l'espantós vòmit
del dia de l'escàndol.

[7] **Crida**

A vostès sempre els queda una data per posar
per al dia de la sang

per a aquesta sang com una torrentera desbocada
que vostès porten
a tocar de les mans de l'assassí.

Del mateix assassí de sempre,
aquell que ve mut com una desgràcia.

Aquest assassí que han anat formant
en la part més negra de les seves ombres
i a qui li canvien de cara segons convengui.

El que va pertot amb un somriure
i pertot guarda un morro de ca.
El que té un ganivet
amagat dins un altre ganivet,
com si fos un carnisser que s'ho tenia ben callat
i bota de cop i volta,
d'un dia per l'altre,
sense que ningú s'ho esperi.
Sense que tenguis temps d'aixecar-te.

El mateix assassí
que així, com si res, clava la bota
damunt la gargamella de l'hora assenyalada,
enfonsant-li el minut més gris.

I aqueix és l'únic minut que necessita
per a estampar la història
contra les parets més tristes
que fins ara hagi vist,
per a obrir la boca
i tirar-li una rebel·lió al damunt.

Una rebel·lió una altra vegada.
 La mateixa de sempre
 emmordassant els carrers de tota la vida,
 posant una bala a aguaitar
 en els terrats
 on ja no hi podrà haver
 ni una peça de roba que es pugui eixugar
 sense ser presa per l'enemic.

Un altre cop el mateix
 engegant una ràfega que t'esborri del mapa
 en la cantonada més inesperada,
 on el sol ja no serà el veïnat
 que s'acosta a xerrar una estona.

Perquè ara, només el silenci serà admès.
 Aqueix maleït silenci rosegat
 dins cadascú,
 portant-lo d'un costat a l'altre
 amb les mans aixecades
 i sense moviments sospitosos.
 Aqueix maleït silenci que ficaran
 fins a dins la casa
 a sempentes,
 amb totes les sempentes del món juntes
 contra les que no es pot ni tan sols alçar la vista.
 Les mateixes sempentes amb què s'enduran
 un grapat de patufets
 encara tan petitets
 agafats a la falda de la mare,
 arrabassats d'ella
 i a callar i cap endavant
 que et faràs un home.

I el que ahir era cosa de cada dia,
 el que no era més que una fotografia
 amb un que passa per allà,
 avui és suficient
 per a acabar amb un caramull de coneguts i desconeguts
 envoltat per quatre parets
 habilitades de pressa per a l'ocasió.

Tots junts amb els altres,
 sense poder ni remoure's,
 respirant tan sols un poquet
 amb la calor o el fred picant com mai,
 picant talment com quan el treuen
 a un quartet i au llenya
 amb allò de i tu de què coneixes en tal
 i més llenya perquè es pot saber
 què feies per allà amb aquella gent
 i tu sense saber res de res
 o sabent-ho tot i callant la boca
 fins a caure carregat de llenya de dalt a baix
 i tornem a començar
 amb un bon grapat d'insults a la nostra mare

la que vendrà a veure'l només l'estoneta permesa
 il·lusionada amb un paquetet com una abraçada
 que abans li hauran regirat com ningú s'imagina

i tu que aguantas un dia més
 i te la quedas mirant
 mossegant-te la llengua
 per no dir-li:
 mare, agafi'm en braços
 i em dugui lluny d'aquí.
 I amb el que calles es fa un silenci
 i aqueix silenci és una mirada
 de tan sols cinc segons
 i amb aquests tan sols cinc segons
 es fa un segle d'estima
 amb totes les llàgrimes a punt de brollar.

Però no brollen, es queden,
 espesses entre les pipelles,
 guardades ben endins
 on ningú no pugui tocar-les mai,
 on puguin restar per sempre
 amb aqueix fins demà fill meu,
 amb aquesta plorada petita
 que s'escapa com un nin,
 net, nítid,
 espantat en mig de tot allò.

I tot allò encara està allà un altre cop.

Les mateixes quatre parets mirant-te.
Veient com un es colga així com pot,
amb un ull obert i l'altre tancat,

esperant que en qualsevol moment
n'arribin dos o tres a tocar-li l'espata
amb això de bé, agafa les teves coses
que anam a fer un passeig,
va, de pressa que et portam a casa
o el que és el mateix
posant a tothom en fila
i des d'aquí fins aquí tirin endavant.

Endavant

davant un munt de fusells
sense temps per a poder-s'ho creure encara
quan allò pega l'espetec
i et deixa tombat
amb els ulls oberts
i més tot sol que la una.

Perdut per sempre allà fora,
dins un sac i xop d'aigua
fins al darrer dia del judici.

Llançat com una pedra
pel lloc més profund
que es pot conèixer
Amb els ossos allà, ben al fons,
sense un poc de terra que et tapi
com a mínim per sempre.
Fins a la darrera hora.

I la família que s'assabenta l'endemà,
embarrada de front per l'uniforme de torn.
Dient-los que no
que ell ja no és aquí.
I vinga plors amb el cor per terra
per terra el senyor, senyor
i el senyor que li estic dient que no,
que aquí tots semblen el mateix,

però no hi ha ningú que respongui a aquestes senyes
 i li ho torn a repetir una altra vegada.
 I un altre cop fins i tot Déu per terra
 perquè senyor, senyor,
 però què haurà fet el pobret.

Pobret, sí, aqueix,
 el que té una mica de temps
 i gairebé li ve d'un pèl
 poder-se perdre amunt per aquestes muntanyes,
 per aquí endins,
 sense res més que allò que du posat,
 corrent com ànima que empeny el dimoni.

Aqueix sí que ho passa,
 el dels amagats.

El que acaba dormint a la intempèrie
 amb orella dreta a qualsevol renou
 per sortir corrent una altra vegada
 exposat a estimbar-se per una d'aquestes fugues.

Agafat per les malalties
 mil vegades millor que acabar ben caçat
 per aqueixa partida que no atura
 que ho escodrinya tot
 ensumant d'una banda a l'altra sense aturar.
 Sense treva i vinga passar el temps
 igual que passa la mort
 amb tot el fetge
 i no acaba de passar.
 Com el fred que se't fica als ossos
 i ja mai no surt
 si no és amb sang
 i tossint
 i vinga tossir,

I serà possible que no s'obri la terra
 i se'ls envii fins al més fondo
 o que se t'envii a tu
 i et guardi els anys que facin falta
 fins que ho oblidin,
 fins que es cansin.

Però aquests res,
 no aturen.
 I la soledat embarrant-te
 com la fam t'embarrà l'estómac fa estona
 i a hores d'ara no queda
 ni arrel que et puguis menjar,
 ni silenci mirat per totes bandes
 que no coneguis
 i et deixi mut,
 xerrant per senyes,
 perquè fins i tot de paraules et quedés pobre,
 sense res de res.

Però sempre hi haurà qualcú amb la cantarella
 de què els pobres són els que es queden.

I potser tenen raó
 perquè els que es queden
 es veuen un dia dormint en terra,
 amb els matalassos contra la finestra
 perquè el tiroteig no entri cridant.

Un altre dia qualsevol
 es veuen agafant la fam per les orelles
 perquè no entri dins les cues del pa negre
 que sempre fa curt,
 perquè no se't fiqui dins els ulls
 quan no té altre remei
 que quedar-se mirant cap al cel,

perquè no s'allargui
 per fora de la caixa de tant de mort
 com surt del carrer d'allà baix.

I a més a més encara et queden ganes
 d'aferrar-te a la ràdio
 amb tothom mut al teu voltant
 i sentir noms i vinga noms
 d'amics que ja no tornaran mai més
 per molts de crits que peguis
 amb l'ànima xapada en dos.

Sí, no anava malament,
els pobres són els que es queden aquí.

I és tant el que s'ha d'aguantar
tots els dies damunt tu,
tant sobre tanta necessitat
tant amb una pila de fam
traient el cap per cada racó on mires
que un dia agafes i treus totes les ganes,
les aplegues amb el poc que et pots endur
i arrenques cap allà defora
a tota velocitat.

Com un llamp
mira que miraràs enrere
de reüll,
perquè no hi ha ombra
que no sembli
que et va estalonnant,
que no sembli que està a punt de dir para el carro
fins aquí has arribat.

Congelant-te la sang fins i tot en somnis.
Venint-te a cercar
amb els llinatges i el nom per davant.

Sense ni tan sols deixar-te anar
amb tota la pena del món,
amb tota ella plegada d'un sol cop,
feta un nus,
ben fermada aquí
a la gargamella.

Ficant-te endins per aqueixa mar,
el més endins possible,
el més lluny on es pugui arribar.
Si és que arribes.

Aguantant de tot en un lloc tan petit
amb tanta gent jugant-se la vida
a una sola carta,
arrisquant-se a deixar-la allà baix,
en aqueixa negror que sembla que sempre està esperant,

des de bon començament fins al mateix final.

Però t'acaben dient
 ja falta poc,
 has d'acabar dient-te ja queda menys.
 Ha de quedar menys
 per a poder viure,
 per a poder simplement respirar.
 Encara que mai aconseguieixis llevar-te
 ni de damunt ni de dedins
 tota aqueixa sal que has respirat
 com una amargor empassada una i una altra vegada.

I saps
 que tot això
 corre entre les idees
 de qui encara no ha obert la boca.
 Que li passa per damunt la consciència
 com un vendaval aixecat de cop.
 Que li surt per davall
 l'agulla de cada medalla,
 com si fos un xisclet que mai va poder ser cridat
 que fins i tot se li escapa des de dedins
 de les estrelles de la bocamàniga
 com una agonia acorralada.

Per això
 és que ara la il·lusió ja ni hi té cabuda dins el pit,
 és una pila de cuques que se'l mengen.
 I ja no pot dormir amb el llum apagat.
 Ha d'encendre tota la casa
 de dalt a baix
 i deixar ben tancades les persianes.
 Perquè ni tan sols li ha
 de fregar els morros
 aquesta mica de foscor que sol preocupar-lo,
 aquesta miqueta de res
 a la que no s'hi poden demanar explicacions,
 que no respon a cap ordre
 ni a cap nom.

I s'amaga al fons del quarto,
 rere de qualque buit

per on li càpiga l'ull,
per on allargar-lo.

Des d'on posar-se a somiar
amb aquest dia en què un altre cop els carrers s'ompliran
de bubotes com ell
sortint a cercar la glòria.

[8] **Tanques els ulls i sembla que els veus**

Jo som la casa on viuen tots els meus morts.

Som el lloc que ja hi era
abans que vostès arribassin
i som la balda d'una porta
per on vostès mai no podran passar.

Sota aquesta terra hi ha entaforada la meva història
i aquesta història és la de la mateixa terra
que vaig trepitjant d'ençà que tenc peus
i vaig donar la primera passa per fer el camí.

Des de llavors hi venc cap aquí,
sense presses,
a poquet a poquet.
Caminant al costat del dia del crit
que va fer la mare de totes les mares
quan va saber que d'on estava asseguda
sortiria un caminó
que ja mai s'aturaria de créixer
i que es perdria fins a molt lluny,
fins a més enllà d'on semblava que el món s'acabava.

Tot just per allà,
rere tota la vida plegada de tots els seus fills
és on som ara mateix.
Estampant un altre crit d'alegria
contra aquesta canal de sang neta i nítida
que començà a sortir des d'aquell dia
i que encara no ha aturat de fer-ho
com a mi em surten corrent per la boca
tots els morts
amb les paraules que ara dic.

Per això cada paraula meva

és una cançó que queda aquí ballant,
 davant els peus,
 fent voltes i més voltes
 com jo mateix les vaig fent
 una rere l'altra.

Perquè també som el mill
 que hi ha dins el molí de pedra
 que mou i mou una dona enamorada
 sota el sol.

A aquest sol el té l'amor d'una altra dona
 encès a la cuina

 perquè mai no s'apagui
 i no s'apagarà mai
 perquè la calentor que té
 és el del cor immens
 d'una dona que riu contra el cel
 per agafar-la.

En aquesta vida oberta hi ha lloc de sobra
 per a tots els morts que van ballant
 amb els anys que esperen els seran lluitats a la vida.

I ficat aquí, tirant per ella, estic jo
 per això sé que la vida no és altra cosa
 sinó el sospir petit i lliure
 de la dona que a vegades em mira
 i m'umpla els ulls d'alegria.

En aqueixa alegria
 jo ja som l'aire que té aqueixa mirada
 i el que du aqueix sospir
 i duraré tant
 com anys agafi entre les mans
 qui vulgui em segueixi
 perquè tot això ja és història feta foc a foc
 per damunt d'aquesta nit
 que es quedarà enclavada en terra.

I com que no hi ha qui mogui aquesta nit
 que els dic que no hi ha conte que s'acabi
 sense conte que l'empenyi per darrere
 contant-se pel camí dels morts
 que van amb mi onsevulla que vagi.

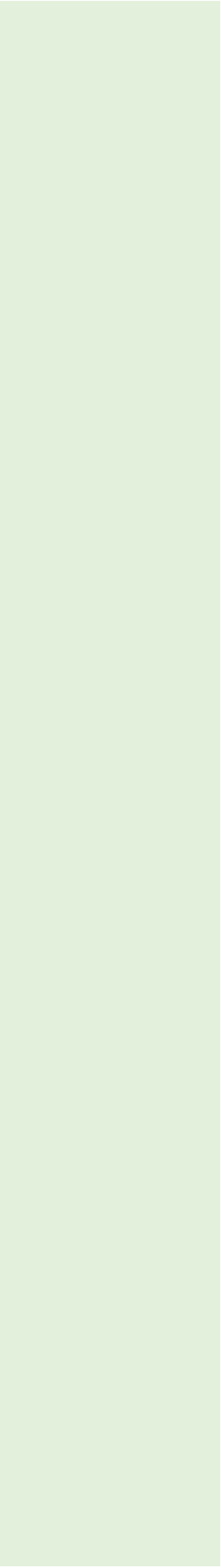
Cap a on vaig
 ells són la flor de l'aigua que no atura de córrer
 per la torrentera que jo mateix som
 quan cant i cant
 i torn a cantar
 perquè estic venint pel ras
 que també som
 quan ells em passen pel cap
 igual que per un fogueró
 per on es pot botar a totes hores.

I és que a tota hora
 som la paret on comença a parlar
 la pluja més antiga
 amb el primer llamp de tots
 i per la que els meus morts sempre hi passen
 d'un costat a l'altre
 del silenci que a vegades som.

Perquè només call
 quan l'ombra d'un d'ells
 comença a escoltar
 el xiulet clar de l'ocell del somni.

Aquest somni viu en les pomes més dolces
 que mai ningú hagi provat
 perquè viu en les taques terroses
 de les mans de la meva mare.
 Tot just despertar ve a cercar-me
 cridant-me a l'orella per milers de noms
 i amb el que li responc per cada un
 ja som el que se'n va i el que torna
 entre el pedregar
 de la darrera platja dels meus morts.

En tornar
 som el senyal d'una vida que passa,
 un món pacífic
 que va sortir-se de les òrbites,
 una besada volada
 que troba el front d'un impossible,
 un raig de llum,
 un bot,

un buit
Un no sé què d'inesperat

...El que havia de sonar i sonà
des de molt lluny en el temps d'ara.

[9] **El que estava per venir**

A l'odi s'hi arriba per un caminó estret.

Cap a la fi d'aquest caminó
una dona té el cap acotat
i no l'aixeca quan diu
jo som la vergonya.

Sota meu s'obre un buit
que sempre estic mirant,
un pou fosc
on se sent clamar per qualcú
de qui no es va saber mai més.

I jo sé que d'aqueix mai
un dia qualsevol gosarà sortir un home
que ve a parlar del desastre.

I l'home arriba i diu
no sé ni cap on arrencar.
Només tenc aquí al davant
que venc del forat més negre
d'on es pot venir
i es pot recordar.

Que vaig sortir d'allà
amb l'ànima als peus,
arrossegant-la
com m'arrossec a mi mateix
que gairebé ja ni em reconec.
Per això dic que som un xiscle
que no troba la porta,
una desesperació que va perdre l'enteniment.
Som la ràbia deixant-se anar de la soga
i mossec de lluna cent somnis
que haguessin pogut ser preciosos
i simplement no foren.
Però jo, amb aquests somnis que no foren
faig un dia

i amb aqueix dia mil més
 i els botesc al fons dels ulls
 de tots els que em miren
 perquè és al fons de la mar
 on vull tirar-los.

Contemplant aqueixa mar,
 perdent-m'hi mentre la mir
 em romp contra els farallons del futur
 i cada vegada que em romp
 som sal i aigua,
 escuma que bota
 i es perd i cau
 i quan cau som jo qui cau
 i en cada caiguda
 hi vaig
 i bot i jur pels ossos dels meus padrins
 que el que surt d'aquesta boca
 no vol començar a barallar-se amb ningú.
 I per això la paraula que duc
 no s'acaba amb mi,
 torna sempre,
 perquè li prenc a l'home
 que no vol dir-la,
 que la deixa sota les dents estretes.
 I és tan ferma la meva paraula
 com el sol que és allà dalt,
 per damunt d'aquest camí
 que ja és torrentera
 i per on es perdran
 tots els contes
 que es diuen de nit
 i mai no veuen la llum del dia.

Com que som un d'aquests contes
 que no hi ha altura
 capaç de mesurar
 el silenci d'on venc,
 però jo des de la part més alta de la gargamella,
 llanç la veu sencera
 a tot el fondo d'aquest pou,
 trec una pedra que parla
 i això és l'albada.

[10] **Anunci de la persona**

Malgrat tot el que he vist
 jur davant del sol,
 tot just davall la Porta de l'Est,
 que encara l'home m'hi té cabuda a l'ull.

I mira que tenc bavant la venjança,
 que se'm passeja dins allò més meu
 un perfum de geranis violents
 i que arrasen
 un pressentiment,
 un conte trist
 i fins i tot un llamp.

Però, tanmateix, aquí hi ha aqueix home,
 venint, arribant,
 cada vegada més a prop.

El vent li ve obrint el pas,
 és una boca gelosa
 que li va besant la fam.
 Un malpaís florit li cobreix l'esquena
 i l'abriga.
 Li donen de beure una pila de ruscs
 i l'alimenten.
 Amb ell la vida és qualche cosa que sempre ve
 i que mai més ja se'n va.

Per on passa deixa voleiant
 la cançó dels ocells
 i les criatures de les flors i les torrenteres
 es posen a ballar.

No hi ha dit que l'assenyali
 sense caragolar-se,
 no hi ha llengua que el malnomeni

sense caure en terra
i desaparegui per sempre.

Dues estrelles de foc
li umplen la mirada
i el front és coronat
per un estel que s'escapà de l'espai.
És nítid i gegant com els nins,
porta les mateixes preguntes
que la llum i el primer alè.
Li surten sols per les ganes
i una lluna li il·lumina el món en calma
que es posa als seus llavis quan parla.

Jo el mir i em qued mut,
se'm perden les paraules
dins la gargamella.
Sé que vull les mans d'aqueix home
per fer la història.
Vull les seves mans per escriure-la,
per fer dues torxes
que il·luminin el dia i la nit de la terra,
per fer un paisatge
on càpiga tot allò que és bo
i on tenguin dret a sortir corrent
tots els fills de totes les mares
de tots els impossibles
que caben en un somni.

I sé que això que dic és un somni
que recorre els corredors d'un altre somni.
Que puja amunt
com el fum net
dels foguerons dels dies de festa.
Per la mateixa punta
d'aqueix fum que puja i puja
jo som el que està pujant
i tir macolins
a totes les finestres de la fantasia,
els meus morts les obren
i quan demanen qui va
és Pau
allò que contesta el futur.

[11] **So del *gánigo* baralladís, festa**

A cavallet de la muntanya
 ve l'aigua.
 Vol sortir corrent
 pels meus somnis avall,
 però es queda aquí:
 aturada en els celatges,
 parlant amb les besades volades.

És una dona morena
 que balla els amors,
 a vegades vol
 i a vegades no.

Em mira canyella i mora
 per la cua gelosa de l'ull
 i balla com una fera
 de front en rodó,
 morta de riure i afinant a ballar.

Tu em toques
 que jo et cant.
 Pell de *jaira*,
 pell de *baifo*.
 Tu em toques
 que jo et cant.

Me'n du el dimoni quan la veig,
 tan lluny em du
 que em faig coratge i encenc un dia.
 Per aquest dia encès surt caminant
 des d'allà dalt,
 des de les pedres estellades,
 des dels pujols blancs
 que diuen fins aquí.
 Som altura que ve,
 que baixa la primera,
 ben endavant

amb el vent fort.
 Un llarg *ajijide* que sona
 cercant el capell dels vells.
 Perquè jo me llanç
 contra el vent blanc dels terrats,
 contra la cabriola pocavergonya de l'aire
 fent-li la volta.
 El meu vertigen és una veu,
 un xiscle, un desig
 i per això una besada
 en el front tranquil dels morts
 i en tota la vida plegada
 de tots els nins i de tots els diumenges.

Tu em toques
 que jo et cant.
 Pell de *jaira*,
 pell de *baifo*.
 Fer el cor fort.
 Tu em toques
 que jo et cant.
 Tu em toques
 que jo et cant.

Tu em crides i no et sent,
 estic trastocat
 i no em perd
 perquè torn i som un conte
 que va en el bec de pasta fullada dels ocells,
 que va per damunt de les mars com plats
 i frega amb l'ala el somni
 dels que encara no han vengut.
 I jo em nesc i em renesc en aqueix somni.
 Som tots els blaus de maig
 esclatant plegats
 i em faig un gegant
 quan jur i rejur
 per l'os del dia
 en què em vaig fer gran.

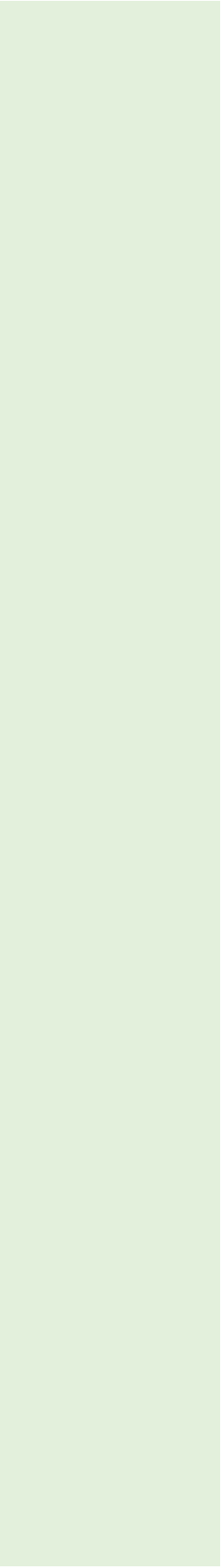
Tu em toques
 que jo et cant.
 Pell de *jaira*,

pell de *baifo*.
 Fer el cor fort.
 Tu em toques
 que jo et cant.
 Pel cor l'home
 i la dona pel meu so.
 Tu em toques
 que jo et cant.
 Tu em toques
 que jo et cant

Som el coet que puja
 per damunt del capcer.
 Sona la meva veu quan esclat.
 La meva explosió és cant que capola els silencis
 perquè parl i dic pom pompom
 i dic *tafuriaste, ngoma, ngomba*
 pom, pompom
 i dic *naqarat, abendair,*
 darbuka, tam-tam
 i anomèn l'ànima de tots
 els que caminen sota el sol diví.
 I torn i dic pom-pom tam-tam
 i cant perquè dic *mntu,*
 esperit, *magios*, avantpassats
 pom tam-tam
 i anomèn la vida que ve
 tam-tam
 ballant quan ho faig.

Per això tu toca'm
 que ja veuràs com jo et cant
 un esquitx de vi
 i tu toca'm
 que jo et cant.

Tu em toques
 que jo et cant.
 Pell de *jaira*,
 pell de *baifo*.
 Fer el cor fort.
 Tu em toques
 que jo et cant.

Pel cor l'home
i per la dona el meu so.
Tu em toques
que jo et cant.
Tu em toques
que jo et cant.
Tu em toques
i en mig de la nit
jo som la flor
que va i neix.

El miedo que nos hicieron

[Versions originals]

[Prólogo]

Este poemario es la reflexión personal, poética y apasionada, sobre un tema de vital importancia para todos nosotros: el miedo que constantemente nos creamos conviviendo... / Parece difícil mantener en pie una sola estrofa que no se ponga a temblar, o se venga abajo, cuando alguien decide oír atentamente en medio de su geografía familiar y cotidiana qué es lo que canta el corazón del pánico. Todo ello a través de una oralidad y un paisaje que nos resulta común a todos los habitantes canarios, que nos identifica para ir descubriendo la llave del cofre que nos guarda de hacerlo libremente. / Negar, a título personal, que me siento tremendamente orgulloso de experimentar y de haber vivido –muy de cerca– la creación minuciosa de este poemario, EL MIEDO QUE NOS HICIERON, sería algo así como esconder un sentimiento demasiado evidente. Y si no me muestro esquivo con todos ustedes que me leen en este momento, sin mostrar vergüenza al desvelarlo, es porque este poemario merece mucha transparencia y la mayor de las franquezas cuando nos referimos a él. ¿Por qué?... Porque son pocas las veces que alguien habla, de modo tan abierto y a cambio de nada, desde el calor de su sangre. Y esta obra está emparentada y fluye tan libre dentro de ella (roja, muy roja y chillando a veces) que resulta difícil de imaginar que el autor haya sido capaz de hacerlo con la suya propia. / Quizás sólo sea una simple cuestión de toma de conciencia la que nos ofrece Francisco, pero cuando esa toma se torna en asunción de los aspectos más profundos de nuestras vidas, parece que todo girara siguiendo un sentido contrario sobre nuestras cabezas al que aparentemente pensábamos. Como si el cielo, y toda la vida que gravita invisible guardando secretos desconocidos, admitiera constantemente que nunca tendrá necesidad de darnos la espalda a pesar de que somos los que somos. Y nosotros, entre nosotros; ante el mismísimo firmamento, continuáramos obrando de modo contrario por culpa del miedo.

LORENZO CROISSIER [1996]

A LOS QUE VENGAN:

Dormimos en medio de una noche / que ya dura siglos / Quien sea capaz de despertarse

dentro del sueño / verá la auténtica cara de la oscuridad. / Será luz que se enciende / y se descubre. // Para que así sea.

[1] MOMENTO MUERTO, MINUTO DE LLAMADA

Con un poco de suerte / la mayor parte de las veces / resulta que el día acaba aquí: / atracado con el viento a favor / encima de una mesa medio improvisada. // Entonces es cuando uno se deja llevar / hasta la ventana más próxima y mira afuera / como intentando buscar una cara conocida / o una conversación de esas / de fumarse el último cigarro / con la retirada pegada a los talones. // Pero, mira tú por donde, / es de noche cerrada y solamente / hay alguna que otra luz / donde hasta hace poco estuvo / el sol caminando de un lado a otro. // Es lo mismo que descubrir de repente / no sé: agujeros, / puntos de fuga / o algo así. / Y uno cae en la cuenta / de que, bueno, / son muchos los detalles que quedan ahí: / aguardando, mirando desde el fondo del tintero, / preguntando por la causa y el nombre / de lo que pudimos haber hecho, deshecho, / mandado al carajo de una vez / o traído cerca / hacia la mano, la caricia o el abrazo. // Sé perfectamente, es más, / afirmo sin miedo a equivocarme, / que a mí me toca una buena parte de eso / para bien o para mal, / cosa que sólo el tiempo me va a decir. / Porque aquí el único que corre, / hasta con el pensamiento, / es uno a todas partes detrás de un final. / Cuando resulta, / fíjate tú, / que el auténtico final, el último de todos, / es ése que nos llegará cuando se nos cumpla la hora / estemos donde estemos: / a medio camino, / a punto de terminar sin quererlo / o saliendo del estampido del primer aliento. // Desde luego no tiene vuelta de hoja. // Y por eso sin saber todavía / en qué parte del recorrido estoy realmente / hincho el pecho / luchando por coger ese poco de aire necesario / para llenarse uno de coraje y suspirar, / largo y tendido, / sobre todas las cosas de todos los días; / mientras echo otro vistazo a esa negrura / tan grande, impasible como ella sola, / haciendo su paseo de siempre / como un alma en pena // Pero, al fin y al cabo, eso es cosa de ella / que a mí lo que me toca / es meterme ya en la cama, / poner el despertador / para cumplir con lo mandado / porque no hay otro remedio, / y coger ese libro en la página correspondiente / hasta que los párpados se hagan un peso insostenible. // Ése será justo el momento / de apagar la lámpara, sin mirar casi, / y darse la vuelta contra la pared, / soltando otro suspiro, / minutos antes de que uno se vea / tocando a esa puerta / que abrirán como a quien viene huyendo // perseguido por no se sabe quién, // ni desde dónde // y con esos gritos.

[2] CHILLIDO DELANTE DE LAS CARAS DE FUERA

Yo, personaje de mi propia historia, / exijo el derecho al recuerdo. // De pie, alongado a la angustia, / lo pido sin rendir la vista ni la rabia, / con los dedos bien puestos en la llaga / y este aire / traspasado por un ahogo de nudos / que ya no bajan. // Mirando fijamente al centro de los ojos / del silencio tremendo, reclamo, / delante de la cara de este montón de edificios, / la presencia inmediata y sin excusas / de aquel maldito día que nos hizo a todos / hombres y mujeres temblando. // Y digo esto bien clavado a la tierra, / en mi sitio, / desde este presente plantado a espaldas de la memoria. // De entrada casi me conozco la respuesta / porque, bueno, / dicen que los mejores recuerdos son los que están así, / tendidos, / escorados como un barco, / sin servir para nada; / que al fin y al cabo agua pasada / no mueve molinos ni despertadores / que suenan a una hora determinada y justa, / pero sin embargo estos dos punteros / tocan siempre a la misma y / señalan al mismo asesino escondido / en las sombras puestas a

intrigar, / con ese constante lavarse las manos conspirando / para quitarse de encima la sangre. / Esa misma sangre coagulada, / hecha polvo y ceniza / de abajo de los muertos / que ahora traigo en la boca. / Pero que quede claro: / esos muertos que se me salen desesperados por los dientes / no son solamente los sepultados desde muy atrás para acá, / no; también están los de ayer mismo, / los que nunca lucharon porque nunca supieron nada / y murieron tranquilamente / a la sombra crecida de sus hijos, / destinados también a una muerte idéntica, / a ese final desahuciado / con la sonrisa de la paz en los labios. / Esa sonrisa conocida que siempre pasó de largo, / esa falsa sonrisa que venía desde arriba, / con la que todos vivieron haciéndola propia, / asumiéndola / porque todo marcha bien, / porque aquí está todo muy tranquilo, / si no fíjate tú como anda el mundo / por ahí fuera. // Qué quieren?, está a punto / de írseles de la suela del zapato / tanto entierro cubriendo las apariencias, / tanto telefonazo y detalle digno de tener en cuenta, / tanto pésame de no sabéis como lo sentimos, / tantas y retantas palabras de repulsa / puestas en la lengua de la bestia que acecha / guardando en el bolsillo el próximo estallido. // Se les escapa tanta exhalación última / bajo los auxilios espirituales de un dios / traído de lejos, que nunca tuvo que ver con uno, / y sin embargo ahí está / bien sentado encima de la miseria de todos, / para que nadie pueda moverse, / para continuar recalcados en la mentira / de quien cree tenerlo todo y resulta / que no es absolutamente nadie / y está entre cuatro esquinas / llenas de nada. // Nada, eso sí que fue nuestro grito / que cuando todavía no levantaba ni esto del suelo / se vio a sí mismo de cuerpo presente / en una madrugada mandada a callar, / con las olas devolviéndolo junto a los desaparecidos / que tuvieron el valor suficiente de acabar rechinando / mierda mierda y una tercera vez mierda / que no dio tiempo a decir / porque ya se habían ido. // Así pues yo estoy aquí y ahora / para sacar fuera todas esas sacas de vergüenza. / Quiero verlas con mis propios ojos y que las vean, / restregarlas por las paredes / para que las lleven a todas partes, // enseñarlas a todos aquellos / que todavía se besan enamorados / bajo unas estrellas / inexistentes desde hace miles de años, // descubrirlas a todos los que ciegos por el incendio / no caen en la cuenta de que ese fuego / lleva mucho brincando de un lado / a otro de las entrañas // y sé que esto puede suponer un desastre, / un estampido, / un quedarnos con los ojos bien abiertos, / fuera de las órbitas de la calma, / como una herida reventada de repente / a lo largo de todo el cuerpo, // puede que salgamos corriendo con el alma en los pies, / arrastrándola, tirando por ella / como quien tira por una red sin saber / que ha pescado una mina / antigua y extranjera / con el exterminio dentro. // No dejo de reconocer que para muchos / puedo llegar a ser un personaje en discordia, / una oveja negra, descarriada o algo así. / Pero les aseguro que ni lo uno ni lo otro, / como tampoco un enviado de nadie, / ni siquiera un elegido para ser justiciero / o vengador de ninguna causa. // Soy uno de tantos, otro más / entre todos los que están. // Y precisamente por eso les digo / que detrás de mis palabras / viene el futuro chillando.

[3] CON TODO EL PESO DE LA MASACRE

La única verdad es que ustedes / agarraron la miseria por los pelos / y la trajeron hasta aquí con la cruz por delante, / para plantarla en medio de todos / y de todo. // No dejaron títere con cabeza / que quisiera levantar el brazo en contra

/ o simplemente la voz / asustada ya para siempre // Y ahora lo más fácil / es quitarse el muerto de encima, / dejarlo rodar / por el barranco del mal recuerdo para abajo, / como quien sepulta un mundo / y se queda tan tranquilo, / como pretendiendo que nadie en absoluto / vuelva a verlo nunca más. // Pero sin embargo lo dejaron dicho, / lo dejaron bien grabado ahí / y no se dieron ni cuenta. / Y mira que se alongaron al vacío, / mira que rebuscaron un montón de veces, / mira que fueron a ver por si acaso / una vez más, / sube y baja para que no quedara / ni la más mínima sospecha / de la sombra del rastro. // Pero algo se les escapó, se les fue, / negado a ser del paisaje callado, / del paisaje separado que ustedes / metieron y meten / a todo el mundo por los ojos // Y eso no para ni un momento, / arrastrándose con las orejas tiesas / sobre las piedras de los caminos / de todas partes. / Dale que te dale brincos / por encima del mar, / subido a las olas / que arremetieron a hablar un día / y todavía no han terminado. // No valdrán de nada / los aspavientos de ustedes / porque no hay orden que lo detenga, / ni golpe que lo deje quieto / para dictarle, muy por lo bajo, / lo que tiene que decir a todo el mundo. / Porque lo que pasó, pasó, / y eso siempre puede saltar para arriba, // cuando menos se lo esperen, // con la tierra dando un revolcón, / con las venas abiertas, / sacándose de la sangre / esa poca vergüenza que ustedes siempre han tenido / y aventándola lejos, // lo más lejos posible, // igual que se pone un grito en el cielo.

[4] LA MATRAQUILLA SE SUELTA Y ECHA A CORRER

Vengo dándole vueltas y más vueltas / al día en que ustedes se sentaron / y se pusieron a esperar. // Eso no me lo puedo quitar de la cabeza / así como así, / a la primera, / como hicieron ustedes / con lo poco que tenía uno entre las manos / para decirle luego / que allí no había nada que valiera simplemente la pena. // Así fue como se vio uno, / obligado a arrancar / por los caminos del hambre que tumbaba para atrás. / Sintiendo todo el rato / a las montañas y los barrancos al lado, / con la lengua trancada, / mirándolo a uno como se mira a alguien / a quien se comprende demasiado / y al que, sin embargo, / no se puede perdonar. / Ese ir a cada paso viendo como todo / es ya un recuerdo que se va agarrando a la ropa / para caer más tarde / extenuado a las espaldas. // No dejando ni el rastro cuando se vuelve la vista, / con los ojos llenos de ese peso tremendo / saliéndose por todas partes / y sin reparar en que uno ya estaba / en el sitio que ustedes le habían preparado / abriendo las puertas de par en par. / Esas puertas que se cerraron / con un golpe seco, frío, / el mismo que venimos echando encima / de esta maldita oscuridad / que se hace más grande de repente / un día de esos cualquiera, / un día que quien se lo iba a figurar, / un día de tantos y como ese / otro día menos pensado y después otro. / Vuelta a taponar / eso de ir tirando por no se sabe qué, / apretando el cinto y las ganas, / aguantando como sea, / aunque caigan todos los chaparrones juntos del mundo. / Metiéndole paciencia al grito ese / de pero aquí qué coño está pasando. / Oyéndolo chillar todo el rato, / igual que si lo tuviera uno ahí: / metido en el mismísimo sentido / y bien grande. como el mar, / revolviéndose como una fiera enjaulada. / Diciendo todo el tiempo aquí estoy, / vuelvo a estar / y estaré hasta que me saques y salga. / Así que tómenlo, / pónganlo en el centro de la mesa / porque estos cientos de miles de cruces, / todos estos nichos y lápidas / les pertenecen.

[5] **AL OTRO LADO, DETRÁS DE TODAS LAS SOMBRAS**

Y ahora, me vienen con un lo siento por delante. // De todo el coraje que es-
tapan contra la pared, / de toda la rabia que tiran por tierra, / sacan otra vez
ese as reservado. / Me salen con ese gesto limpio, / perfecto, / afectado como él
solo, / estudiado miles de veces delante de un espejo / que se está cayendo a ca-
chos. // Van y sueltan esa frase / que tienen todo el día ahí: / en la boca. / Bien
escondida, cerrada por dentro, / guardada como una trampa. / Esa mueca lle-
vada y traída / de un lado a otro de ustedes, / sacudida en la cara de la mismí-
sima miseria, / puesta de cuclillas sobre los días / que no vendrán por ninguna
parte. / Esa sarta de mentiras / revueltas unas con otras, / pasando por encima
de los muertos / cada vez que ustedes acaban pidiendo / un minuto de silencio.
// Así, mientras en cada casa se enciende una sombra, / cogen la calle por sor-
presa / y sacan una fila de pésames / que nunca han existido, / un montón de
lástima / que hace de la noche una muchedumbre / tan grande / que no se sabe
ni dónde acaba, / la convierten en un tumulto helado de frío, / de ese frío que
corta de arriba a abajo, / como un cuchillo, / como un tremendo golpe de gracia
/ viniéndose desde lo más alto, / a plomo, / extendiéndose como un cáncer /
que ya lo tiene todo absolutamente cogido. // Y uno trata / de quitarse de de-
lante la penumbra, / las lágrimas que hace tiempo / desbordaron todos los vasos
/ de apartar a un lado / las verdades puestas patas arriba, / de hacer hasta lo im-
posible / para poder acechar cómo cada uno de ustedes / se va quedando atrás,
/ poco a poco, sin que se note, / reculando después de una seña / libre de toda
sospecha / para lograr mandarse a mudar / a ese sitio / que se guardan muy para
adentro. / A ese lugar donde le quitan / el trapo negro de encima a la risa / y
dejan que corra / por todos los pasillos, / que se meta sin tocar la puerta / en
todas las habitaciones, / que brinque por todos lados / sorroblando las paredes,
/ que se alongue a las ventanas / y abra todos los balcones al mismo tiempo. //
Mientras tanto ustedes se enseñan las manos unos a otros / para ver quién ha
cogido más, / para comprobar a quién le ha tocado ahora / traérselas repletas,
/ hasta los toques, / con todos los gritos de los restos del desastre.

[6] **MIRANDO EN EL SITIO QUE NO PUEDE TENER NI NOMBRE**

No hace falta irse muy lejos / para dar con las huellas de ustedes, / para hallar
el rastro que han ido dejando / desde el mar / hasta los adentros más perdidos
/ de esos montes // No, no es difícil, / sólo se necesita bajar la cabeza / y ver el
surco, dar con la marca. / Con ese camino como un desgarró / que ustedes han
ido haciendo, / arrastrando por el cofre que se trajeron / y por el que están ti-
rando todavía. // Basta con entrar en el hueco, / con bajar / por las paredes de
la herida / hasta llegar a las mismísimas entrañas, / al mismísimo fondo del co-
águlo / por donde camina la historia que ustedes escribieron // Esa que lleva
todos los alegatos / agachados, / detrás de las espaldas, / barriéndole la sombra
cientos de miles de veces. // La que persigue un horizonte chillando, / gritando
por la vida que no tuvo nunca. / Ese nunca / donde caben todos los hombres y
mujeres / que pueden conocerse en una vida, / yendo de un lado a otro, / le-
vantándose y estampándose contra el piso / una y otra vez. // Intentando ver
algo desde un montón de cuencas vacías / chijadas de vergüenza, / minadas por
ella. // Por esa misma vergüenza / que ya no tiene ni cara. / La que pegó a subir

un día / y salió corriendo / con toda la prisa de la miseria. / Allí, / delante de ella, / ocupando los sitios preferentes / es donde están ustedes: // Arrodillados, / hincados sobre una pila de mentiras sagradas / que ya nadie puede creerse. / Reclinados, / rogando por la gloria del gatillo del disparo / que ustedes mismos subirán a las alturas. // Bendiciendo las madres del vinagre renovado / de las alianzas / con todas las victorias que hayan. / Llevándose el pan a la boca / con el hambre mirándolos / desde la poca conciencia que les queda // Ahí es donde están. // Cubiertos hasta la cintura / por el motín más antiguo que existe. / Con una mano hundida en el pecho / y la otra saltando / desde la diestra de la sangre / Con los ojos puestos / en la noche más negra / que puede recordarse. / Hablando para adentro. / Con la boca bien cerrada, / como una tumba / donde ni el silencio puede revolverse. // Vuelven a estar ahí, / donde siempre / Callados, bien juntos. / En el momento justo de la presa, / en el minuto implacable / de la soledad más fría / que se conoce una vez nada más. // Ahí / bebiéndose la mitad / del último suspiro de todo el mundo. / Arrugando el gesto, / intentándolo de nuevo, // haciendo otra vez hasta lo imposible / por tragarse el tremendo vómito / del día del escándalo.

[7] BANDO

A ustedes siempre les queda una fecha que poner / para el día de la sangre // para esa sangre como un barranco desbocado / que ustedes llevan / al alcance de las manos del asesino. // Del mismo asesino de siempre, / el que viene callado como una desgracia. // Ese asesino que han ido formando / en la parte más negra de las sombras de ustedes / y al que cambian de cara según convenga. // El que va con la sonrisa a todas partes / y por todas partes guarda un hocico de perro. / El que tiene un cuchillo / escondido dentro de otro cuchillo, / como si fuera un carnicero que se lo tenía bien callado / y salta de buenas a primeras, / de la noche a la mañana, / sin que nadie lo esté esperando. / Sin darle tiempo a uno para levantarse. // El mismo asesino / que agarra y planta la bota / encima de la garganta de la hora señalada, / clavándole el minuto más gris. // Y ese es el único minuto que necesita / para estampar a la historia / contra las paredes más tristes / que antes haya visto, / para abrir la boca y / lanzarle a uno una rebelión encima. // Una rebelión otra vez. / La misma de siempre / amordazando las calles de toda la vida, / poniendo una bala a acechar / encima de las azoteas / en donde no podrá haber / ni una sola prenda de ropa que pueda secarse / sin ser tomada por el enemigo. // Otra vez lo mismo / pegando una ráfaga que lo borre a uno del mapa / en la esquina que menos se espere, / en donde el sol ya no será el paisano / que se arrima a hablar un rato. // Porque ahora sólo va a ser admitido el silencio. / Ese maldito silencio masticado / dentro de uno, / llevándolo de un lado a otro / con las manos en alto / y sin movimientos sospechosos. / Ese maldito silencio que van a meter / hasta por la casa para adentro / a empujones, / con todos los empujones juntos del mundo / contra los que no se puede levantar ni la vista. / Los mismos empujones con los que se llevarán / a un montón de chiquitines / como son todavía / agarrados a la falda de la madre, / arrancados de ella / y a callarse y tira palante / que te vas a hacer un hombre. // Y lo que ayer era cosa de todos los días, / lo que no era nada más que una foto / con uno pasando por allí, / hoy es más que suficiente / para acabar con un montón de conocidos y desconocidos / rodeado por cuatro paredes / habilitadas

a toda prisa para la ocasión. // Juntos unos con otros, / sin poderse revolver, / respirando apenas un poco / con el calor o el frío pegando como nunca, / pegando igualito que cuando lo sacan a uno / a un cuartito y venga leña / con aquello de y tú de qué conoces a fulanito / y más leña porque puede saberse / qué hacías por allí con aquella gente / y uno sin saber nada de nada / o sabiéndolo todo y callándose la boca / hasta caer cargado de leña de arriba a abajo / y vuelta a empezar / con un montón de insultos a la madre de uno // la que vendrá a verlo sólo el ratito permitido / ilusionada con un paquetito como un abrazo / que antes le habrán revuelto como nadie se imagina // y uno que se aguanta un día más / y se le queda mirando / mordiéndose la lengua / para no decirle: / madre, cójame usted en brazos / y lléveme lejos de aquí. / Y con lo que uno se calla se hace un silencio / y ese silencio es una mirada / de solamente cinco segundos / y con esos cinco segundos solamente / se hace un siglo de cariño / con todas las lágrimas a punto de salir. // Pero no salen, se quedan, / apretadas entre los párpados, / guardadas bien adentro / donde nadie pueda tocarlas nunca, / donde puedan estar siempre / con ese hasta mañana mi hijo, / con ese sollozo pequeño / que se escapa como un niño, / limpio, nítido, / asustado en medio de todo aquello. // Y todo aquello sigue estando ahí otra vez. // Las mismas cuatro paredes mirándolo a uno. / Viendo como uno se acuesta como puede, / con un ojo abierto y el otro cerrado, // esperando a que en cualquier momento / lleguen dos o tres a tocarlo en el hombro / con eso de bueno, coge tus cosas / que te vamos a dar un paseo, / venga, deprisa que te llevamos a casa / o lo que es lo mismo / poniendo a todo el mundo en fila / y desde aquí hasta aquí tiren palante. // Palante, / delante de un montón de fusiles / sin tiempo a creérselo uno todavía / cuando aquello pega el estampido / y lo deja tumbado / con los ojos abiertos / y más solo que la una. // Perdido para siempre ahí fuera, / dentro de un saco y empapado de agua / hasta el último día del juicio. // Desriscado como una piedra / por el sitio más profundo / que pueda conocerse / Con los huesos allí, bien en el fondo, / sin un poco de tierra que lo tape a uno / al menos para siempre. / Hasta la última hora. // Y la familia enterándose al día siguiente, / trancada de frente por el uniforme de turno. / Diciéndole que no / que él ya no está aquí. / Y venga llantos con el corazón por los suelos / por los suelos el señor, señor / y el señor que le estoy diciendo que no, / que aquí todos parecen el mismo, / pero no hay nadie que responda a esas señas / y no se lo repito otra vez. / Y otra vez hasta Dios por los suelos / porque señor, señor, / pero qué habrá hecho el pobrecito. // Pobrecito sí, ése, / el que tiene un poco de tiempo / y casi por los pelos / puede perderse por esos montes parriba, / por ahí padentro, / sin nada más que lo que tiene puesto encima, / corriendo como alma que lleva el diablo. // Ése sí que se las pasa, / el de los escondidos. // El que acaba durmiendo a la intemperie / con las orejas puestas en el menor ruido / para salir corriendo otra vez / expuesto a despeñarse por una de esas fugas. // Cogido por las enfermedades / mil veces antes que acabar bien cogido / por esa partida que no para, / que lo registra todo / olfateando de aquí para allá sin descanso. / Sin dar tregua y venga a pasar el tiempo / igual que pasa la muerte / con toda la pachorra / y no acaba de pasar. / Como el frío que se le mete a uno en los huesos / y ya no sale nunca / sino con sangre y tosiendo / y venga a toser. // Y será posible que no se abra la tierra / y se los trague hasta lo más hondo / o que se lo trague a uno / y lo guarde los años que hagan falta / hasta

que se olviden, / hasta que se cansen. // Pero esos nada, / no paran. / Y la soledad trancándolo a uno / como le trancó el hambre el estómago hace tiempo / y ya no queda / ni raíz que uno no se coma, / ni silencio mirado para todas partes / que uno no conozca / y lo deje mudo, / hablando por señas, / porque hasta de palabras se queda uno pobre, / sin nada de nada. // Pero siempre habrá alguien saliendo con aquello / de que los pobres son los que se quedan. // Y puede que no le falte razón / porque los que se quedan / se ven un día durmiendo en el suelo, / con los colchones contra la ventana / para que no entre el tiroteo chillando. // Otro día cualquiera / se ven agarrando al hambre por las orejas / para que no entre dentro de las colas del pan negro / que siempre se queda corto, / para que no se meta dentro de los ojos de uno / cuando no tiene otro remedio / que quedarse mirando para el cielo, // para que no se alongue / por fuera de la caja de tanto muerto / como esté saliendo de la calle de ahí debajo. // Y encima le quedan ganas a uno todavía / de pegarse a la radio / con todo el mundo callado alrededor / y oír nombres y venga nombres / de amigos que ya no volverán nunca más / por mucho grito que uno pegue / con el alma partida en dos. // Sí, no le faltaba razón, / los pobres son los que se quedan aquí. // Y es tanto lo que hay que aguantar / todos los días arriba de uno, / tanto encima de tanta necesidad, / tanto con un montón de hambre / asomando por todos los sitios que se mire / que un día agarra uno y saca todas las ganas, / las junta con lo poco que puede llevarse / y arranca por ahí pafuera / a toda velocidad. // A toda mecha / mira que te mira patrás / por el rabillo del ojo, / porque no hay sombra / que no parezca / que va pisándole los talones a uno, / que no parezca que va a decir alto / hasta aquí llegaste. // Congelándole la sangre hasta en sueños. / Viniéndolo a buscar / con los apellidos y el nombre por delante. // Sin dejarlo ni tan siquiera marcharse / con toda la pena del mundo, / con toda junta de una vez, / hecha un nudo, / bien trincada ahí / en la garganta. // Metiéndose por ese mar padentro, / lo más adentro posible, / lo más lejos que pueda llegarse. / Si es que uno llega. // Aguantando de todo en un sitio tan chico / con tanta gente jugándose la vida / a una sola carta, / arriesgándose a dejarla ahí abajo, / en esa negrura que parece estar esperando siempre, / desde el principio hasta el mismísimo final. // Pero uno se acaba diciendo / ya falta poco, / tiene que acabarse diciendo ya queda menos. / Tiene que quedar menos / para poder vivir, / para poder respirar simplemente. / Aunque nunca logre uno quitarse / ni de encima ni de dentro / toda esa sal que ha respirado / como una amargura tragada detrás de otra. // Y uno sabe / que todo esto / corre por entre las ideas / del que todavía no ha abierto la boca. / Que le pasa por encima de la conciencia / como un vendaval levantado de repente. / Que le sale por debajo / del alfiler de cada medalla, / como si fuera un chillido que nunca pudo gritarse / que hasta se le escapa desde dentro / de las estrellas de la bocamanga / igual que una agonía acorralada. // Por eso / ahora la ilusión es que ya no le cabe en el pecho, / es un montón de bichos que se lo comen. / Y ya no puede dormir con las luces apagadas. / Tiene que encender toda la casa / de arriba a abajo / y dejar bien echadas las persianas. / Porque no debe ni tan siquiera / rozarle los morros / ese poco de oscuridad que suele preocuparlo, / ese poco de nada / al que no se le pueden pedir explicaciones, / que no responde a ninguna orden / ni a nombre alguno. // Y se esconde al fondo del cuarto, / detrás de algún hueco / por donde le quepa el ojo, / por donde alongarlo. / Desde donde ponerse a soñar / con

ese día en que las calles se llenarán otra vez / de tipejos como él / saliendo a buscar la gloria.

[8] **CIERRA UNO LOS OJOS Y PARECE ESTARLOS VIENDO**

Yo soy la casa donde viven todos mis muertos. // Soy el sitio que ya estaba / antes que ustedes llegaran / y soy la aldaba de una puerta / por la que ustedes no van a poder pasar nunca. // Metida debajo de esta tierra está mi historia / y esta historia es la de la mismísima tierra / que vengo pisando desde que tengo pies / y di el primer paso para hacer el camino. Desde entonces vengo por él para acá, / sin prisas, / poquito a poco. / Caminando al lado del día del grito / que pegó la madre de todas mis madres / cuando supo que de donde estaba sentada / iba a salir una vereda / que ya nunca pararía de crecer / y que se iba a perder hasta lo más lejos, / hasta más allá de donde el mundo parecía terminarse. // Justo por allí, / detrás de toda la vida junta de todos sus hijos / es donde estoy yo ahora mismo. / Estampando otro grito de alegría / contra esa tarjea de sangre limpia y nítida / que pegó a salir desde aquel día / y que todavía no ha parado de salir / como a mí me salen corriendo por la boca / todos los muertos / con las palabras que estoy diciendo. // Por eso cada palabra que yo digo / es una canción que se queda bailando ahí, / delante de los pies, / dando vueltas y más vueltas / como yo mismo las voy dando / una detrás de otra. // Porque soy también el millo / que hay dentro del molino de piedra / que mueve y mueve una mujer enamorada / debajo del sol. / A ese sol lo tiene el amor de otra mujer / prendido en la cocina / para que nunca se apague / y no se va a apagar nunca / porque el calor que tiene / es el del corazón inmenso / de una mujer que ríe contra el cielo / para cogerlo. / En esa vida abierta hay sitio de sobra / para todos los muertos que vienen bailando / con los años que esperan serles luchados a la vida. // Y metido ahí, tirando por ella, estoy yo / por eso sé que la vida no es otra cosa / sino el suspiro pequeño y libre / de la mujer que me mira a veces / alegrándose los ojos. // En esa alegría / yo ya soy el aire que tiene esa mirada / y el que lleva ese suspiro / y duraré tanto / como años coja entre las manos / el quiera que me siga / porque ese ya es historia hecha fuego a fuego / por encima de esta noche / que se va a quedar clavada en el suelo. // Y como que a esta noche no hay quien la mueva / que les digo que no hay cuento que termine / sin cuento que le venga empujando detrás / contándose por el camino de los muertos / que van conmigo donde quiera que yo vaya. / Para donde yo voy / ellos son la flor del agua que no para de correr / por el barranco que yo mismo soy / cuando canto y canto / y vuelvo a cantar / porque voy viniendo por el escampado / que soy también / cuando ellos me pasan por la cabeza / igual que por una hoguera / por la que puede saltarse a todas horas. // Y es que a todas horas / soy la pared donde se pone a hablar / la lluvia más antigua / con el primer relámpago de todos / y por la que mis muertos pasan siempre / de un lado a otro / del silencio que soy a veces. // Porque yo me callo solamente / cuando la sombra de uno de ellos se pone a escuchar / el silbo claro del pájaro del sueño. // Ese sueño vive en las manzanas más dulces / que nadie haya probado nunca / porque vive en las manchas canelas / de las manos de mi madre. / Nada más despertarse viene a buscarme / llamándome por miles de nombres al oído / y en lo que yo le respondo por cada uno / ya soy lo que va y lo que vuelve / por entre los callaos / de la última playa de mis muertos. // Al volver /

soy la huella de una vida que pasa, / un mundo pacífico / que se salió de las órbitas, / un beso volado / que encuentra la frente de un imposible, / un rayo de luz, / un salto, / un vacío / Un no sé qué inesperado... // Lo que estaba de sonar y sonó / desde lo más lejos en el tiempo de ahora.

[9] **EL QUE ESTABA DE VENIR**

Al odio se llega por una vereda chica. / Al final de esa vereda / tiene una mujer la cabeza agachada / y no la levanta cuando dice / yo soy la vergüenza. / Debajo de mí se abre un vacío / que yo siempre estoy mirando, / un pozo oscuro / donde se siente clamar por alguien / del que no se supo más nunca. / Y yo sé que de ese nunca / un día de estos va y sale un hombre / que viene a hablar del desastre. // Y el hombre va y sale y dice / no sé ni por donde arrancar. / Nada más tengo aquí delante / que vengo del hoyo más negro / del que se pueda venir / y pueda recordarse. / Que me salí de allí / con el alma en los pies, / arrastrando por ella / como arrastro por mí / que ya casi ni me reconozco. / Por eso digo que soy un chillido / que no encuentra la puerta, / un desespero que perdió el tino. / Soy la rabia soltándose de la sogá / y muerdo de luna cien sueños / que pudieron haber sido bonitos / y simplemente no fueron. / Pero yo, con esos sueños que no fueron / hago un día / y con ese día mil más / y los boto al fondo de los ojos / de todo el que me mira / porque es al fondo del mar / donde quiero botarlos. // Contemplando ese mar, / perdiéndome en él mientras lo miro / me rompo contra los roques del futuro / y cada vez que me rompo / soy sal y agua, / espuma que salta / y se pierde y cae / y cuando cae soy yo el que caigo / y en cada caída / voy / y salto y juro por los huesos de mis abuelos / que lo que sale de esta boca / no se quiere echar a pelear con nadie. / Por eso la palabra que yo traigo / no se termina conmigo, / vuelve siempre, / porque se la quito al hombre / que no quiere decirla, / que la deja debajo de los dientes apretados. / Y es tan firme mi palabra / como el sol que está ahí arriba, / por encima de ese camino / que ya es barranco / y por donde van a perderse / todos los cuentos / que se hacen de noche / y nunca ven luz del día. // Como que soy uno de esos cuentos / que no hay altura / capaz de medir / el silencio de donde vengo, / pero yo desde lo alto de la garganta / lanzo la voz entera / a todo lo hondo de este pozo, / saco una piedra que habla / y ese es el amanecer.

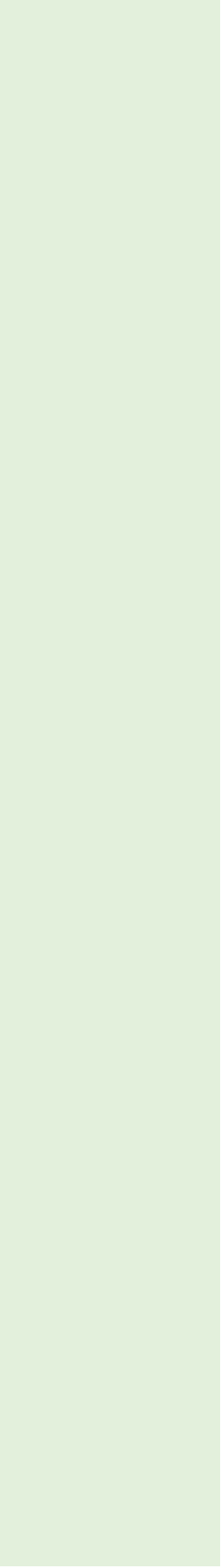
[10] **ANUNCIO DE LA PERSONA**

A pesar de todo lo que he visto / juro delante del sol, / debajo mismo de la Puerta del Este, / que todavía me cabe el hombre en el ojo. // Y mira que tengo babeando la venganza, / que se me pasea en lo más mío / un perfume de geranios violentos / y que se me llevan por delante / un presentimiento, / un cuento triste / y hasta un relámpago. // Pero sin embargo ahí está ese hombre, / viniendo, llegando, / cada vez más cerca. // El viento le viene abriendo paso, / es una boca celosa / que le va besando el hambre. / Un malpaís florido le cubre las espaldas / y lo abriga. / Le dan de beber un montón de colmenas / y lo alimentan. / Con él la vida es algo que siempre viene / y que ya nunca más se marcha. // Por donde pasa deja revoloteando / la canción de los pájaros / y se ponen a bailar las criaturas / de las flores y los barrancos. // No hay dedo que lo señale / sin retorcerse, / no hay lengua que lo malnombre / sin que se caiga al suelo / y se desaparezca para siempre. // Dos estrellas de fuego / le llenan la mirada / y

la frente se la corona / un lucero que se salió del espacio. / Es nítido y gigante como los niños, / trae las mismas preguntas / que la luz y el primer aliento. / Le salen soles por las ganas / y una luna le alumbra el mundo en calma / que se le pone en los labios cuando habla. // Yo lo miro y me quedo mudo, / se me pierden las palabras / por dentro de la garganta. / Sé que quiero las manos de este hombre / para hacer la historia. / Quiero sus manos para escribirla, / para hacer dos antorchas / que alumbren el día y la noche de la tierra, / para hacer un paisaje / donde quepa todo lo bueno / y donde tengan derecho a salir corriendo / todos los hijos de todas las madres / de todos los imposibles / que caben en un sueño. // Y sé que esto que digo es un sueño / que recorre los pasillos de otro sueño. / Que sube para arriba / como el humo limpio / de las hogueras de los días de fiesta. / Por la punta misma / de ese humo que sube y sube / soy yo el que está subiendo / y tiro piedras chicas / a todas las ventanas de la fantasía, / mis muertos las abren / y cuando preguntan quién va / es Paz / lo que el futuro contesta.

[11] SON DEL GÁNIGO PELEÓN, FIESTA

Subida a la pela del monte / viene el agua. / Quiere salir corriendo / por mis sueños para abajo, / pero se queda ahí: / parada en los celajes, / hablando con los besos volados. / Es una mujer morena / que me baila los amores, / unas veces quiere / y otras no. / Me mira canela y mora / por el rabillo celoso del ojo / y baila como una fiera / de frente en redondo, / muerta de risa y afinando a bailar. // Tú me tocas / que yo te canto. / Piel de jaira, / piel de baifo. / Tú me tocas / que yo te canto. // Me lleva el demonio cuando la veo, / tan lejos me lleva / que me hago coraje y enciendo un día. / Por ese día encendido salgo caminando / desde allá arriba, / desde las piedras rajadas, / desde los monturrios blancos / que dicen hasta aquí. / Soy altura que viene, / que baja la primera, / bien adelante, / con el fuerte viento. / Un ajijide largo que suena / buscando el sombrero de los viejos. / Porque yo me lanzo / contra el vientre blanco de las azoteas, / contra la pirueta golfa del aire / dándole la vuelta. / Mi vértigo es una voz, / un chillido, un deseo / y por eso mismo un beso / en la frente apacible de los muertos / y en toda la vida junta / de todos los niños y los domingos. // Tú me tocas / que yo te canto. / Piel de jaira, / piel de baifo. / De tripas corazón. / Tú me tocas / que yo te canto. / Tú me tocas / que yo te canto. // Tú me llamas y no te oigo, / estoy pallá / y no me pierdo / porque vuelvo y soy un cuento / que va en el pico de hojaldre de los pájaros, / que pasa por encima de los mares como platos / y roza con el ala el sueño / de los que todavía no han venido. / Yo me nazco y renazco en ese sueño. / Soy todos los azules de mayo / reventando juntos / y me hago un gigante / cuando juro y rejuro / por el hueso del día / en que me hice grande. // Tú me tocas / que yo te canto. / Piel de jaira, / piel de baifo. / De tripas corazón. / Tú me tocas / que yo te canto. / Por el corazón el hombre / y por la mujer mi son. / Tú me tocas / que yo te canto. / Tú me tocas / que yo te canto. // Soy el foguete que sube / por arriba de la cumbre. / Suena mi voz cuando estallo. / Mi explosión es canto que maja los silencios / porque hablo y digo pom pompom / y digo tafuriaste, ngoma, ngomba / pom, pompom / y digo naqarat, abendair, / darbuka, tamtam / y nombro el alma de todos / los que caminan bajo el sol divino. / Y vuelvo y digo pompom tamtam / y canto porque digo muntu, / duende, magios, antepasados / pom tamtam / y nombro

a la vida que viene / tam tam / bailando cuando lo hago. // Por eso tú tócame / que ya verás como yo te canto / un naíta de vino / y tú tócame / que yo te canto. // Tú me tocas / que yo te canto. / Piel de jaira, / piel de baifo. / De tripas corazón. / Tú me tocas / que yo te canto. / Por el corazón el hombre / y por la mujer mi son. / Tú me tocas / que yo te canto. / Tú me tocas / que yo te canto. / Tú me tocas / y en medio de la noche / yo soy la flor / que va y nace.

La soledat dura el que dura

una [segona] mirada a la poesia de Francisco Croissier

Miquel Llull

Bibliotecari del Golea

Así nos hemos lanzado por los agujeros
de las balas y las grandes derrotas.

LORENZO CROISSIER,
«La soledad dura algo más de diez horas».

En el meu primer escrit sobre la poesia de Francisco Croissier (Santa Cruz de Tenerife, 1958) la vaig considerar com a «[vertadera literatura proletària](#)», seguint la definició que n'havia fet Gary Snyder. Encara pens el mateix, però avui encara hi vull afegir un parell de coses més.

Fer la versió catalana d'*El miedo que nos hicieron* m'ha fet fer un viatge en el temps i m'ha traslladat a la dècada del vuitanta del segle passat, en la qual vaig passar uns anys a Tenerife i vaig conèixer Francisco Croissier a la tertúlia de la Tasca Canaria de la mà de [Pepe Carpintero](#).

Aquest llibre es va publicar el 1996, però l'estava escrivint al llarg dels anys en què ens vàrem conèixer i tractar. Aquests anys foren uns anys d'estudi i de reflexió, d'aventures inconnexes a simple vista, però travades per un desig de coneixement que no tancava la porta a res. Segurament Croissier i jo estàvem passant per un procés semblant i fèiem uns viatges similars, i per això connectàrem. La nostra ment estava oberta a tot, a la música, el rock, el punk, el reggae, Bob Dylan..., la poesia, la història... i vèiem el món com la nostra llar. Al mateix temps, però, també fèiem un viatge cap a les nostres arrels, un viatge cap a les nostres fonts interiors que omplien el riu de la vida per tal que aquest fos navegable.

Així, aquells anys, foren uns anys internacionals, però també foren l'assumpció *definitiva* d'un «centre de gravetat» insular, on la cultura popular, les rondalles, les gloses, la cultura oral en definitiva, prengueren una gran

força dins el treball creatiu de Francisco Croissier i diria que també de tot el grup del que abans fou la Joven Poesía Canaria i els seus Cuadernos Insulares de Poesía, i després La Calle de la Costa i les seves publicacions.

Una dècada de revistes, de fanzines, de grups musicals amb títols tan diversos com *Orín Desteñido*, *80 Miligramos*, *La Sombra de los Caídos*, *Pipa de Guarapo*, *Baile del Sol*... on, ara me n'adon, vaig assistir a un dels esdeveniments més importants de la meva vida i en el qual també, modestament, hi vaig participar. Dic que va ser important, perquè, passats quaranta anys d'allò, encara estic treballant, perfilant, acabant i publicant projectes que em venen d'aquell moment únic i irrepetible.

Francisco Croissier havia estat el 1981 un dels organitzadors de l'homenatge a Pedro García Cabrera, poeta supervivent del Grup Surrealista de Tenerife dels anys republicans, i de qualque manera Croissier en fou un deixeble i divulgador, no només de l'actitud poètica sinó també vital del gran poeta canari. Així Croissier es va convertir en un dels fils invisibles que varen unir la creació poètica de diverses generacions després de molts (massa) anys de foscor.

Aquest llibre que el lector acaba de llegir, encara té a veure amb tot això, però hi afegeix tot el que he explicat abans, que podem resumir en l'assumpció de la cultura popular, especialment de l'oral, i també de la història col·lectiva. Aquest viatge, és clar, l'havia de portar, com ho va fer amb tot el grup i les seves revistes –especialment *Pipa de Guarapo* i *Baile del Sol*–, a l'horitzó africà i les seves múltiples cultures, d'una riquesa extraordinària, sense dubte, però menyspreades per les elits blanques i colonials, tant a les Canàries com al continent.

Croissier va cercar i va trobar germans a una banda i altra de la mar. I, a més, es va trobar amb els amazics, germans dels canaris en el passat i ara mateix. I així ell va ser un dels qui es varen rebel·lar contra l'oblit i la marca del colonialisme i del postcolonialisme, que tants maldecaps ha donat als pobles africans.

No cal dir, per tant, que aquest llibre és fruit d'aquell moment concret i tan sols és una baula de la seva creació i evolució poètica, però també és la que inicia la seva maduresa. El poeta i la vida han anat fent i la seva poesia ha continuat trescant nous camins, però ja des de dues fites ben arrelades: una primera mirada cap al passat més immediat, amb Pedro García Cabrera, Domingo López Torres i el seu surrealisme insular, però també una altra mirada molt més llarga i cap endarrere, amb els *magos* i els amazics, que, com per art de màgia, el connecta amb el present i el fa mirar endavant, acompanyat de tot aquest equipatge cultural que ja mai no l'abandonarà. Aquesta, però, ja és una altra història, que potser en una altra ocasió podrem abordar.

Ara cal acomiadar aquesta por que ens feren i també la soledat, que pot durar un poc més de deu hores o tota una vida. En tot cas, la soledat dura el que dura la nostra indefensió davant aquest món que ens ha tocat viure, la soledat dura mentre la por creix dins els nostres cors, la soledat dura mentre no donam la mà i cridam pel seu nom a tots aquells que caminen cap a les muntanyes, cap amunt, per també veure la mar amb les seves taronges de llibertat.

Capdepera, novembre 2022.

Nubes

Dialectos

Idiomas que nacieron con el maíz y la alpaca

Palabras emanadas por la quena

Verbos

agrarios –Signos de nieve–

Voces quechuas – chibchas – nazcas

escritas en los aires

Poemas anteriores

Papeles ¡oh nubes! Lenguas

muertas de América

¡Volved a mi canto!

PABLO ANTONIO CUADRA

«Nubes andinas», *Cuaderno del Sur* (1934-1984).

Nota sobre l'edició

La versió catalana està feta sobre l'edició del 1996, i tant la versió original com la traducció han estat revisades per l'autor. Vull agrair, tant a l'autor, com a Antoni Nadal i Pere Joan i Tous, els seus suggeriments.

També m'ha ajudat el diccionari de l'[Academia Canaria de la Lengua](#).

En el darrer poema es conserven unes poques paraules de l'original en cursiva i sense traduir. Algunes són paraules del parlar canari (*jaira*; *baifo*, cabra i cabrit; *ajjide*, alei-alei), d'altres fan referència a instruments musicals, especialment de percussió (*tafuriaste*; *ngoma*; *naqarat...*); la paraula *muntu* serveix per anomenar una sèrie de [filosofies africanes](#), tant del continent com de la diàspora. Finalment, la paraula *magio*, fantasma, esperit, potser emparentada, o no, amb la paraula d'origen amazic *magu*, amb [dues accepcions](#); la primera fa referència als pagesos i al món rural; la segona, als esperits dels avantpassats.

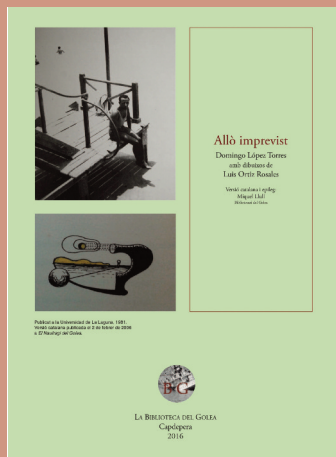

«Decalcomanía con río y puente», d'Oscar Domínguez.

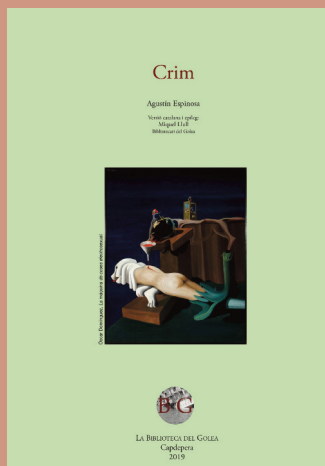
Llibres de Francisco Croissier

- (1981) *Trítico de San Juan*. Cuadernos Insulares de Poesía.
- (1982) *Vidrio de lengua*. Cuadernos Insulares de Poesía.
- (1982) *Ceremonias dormidas*. Ricardo García Luis.
- (1988) *Amanecer de mimos*. La Calle de la Costa.
- (1993) *Tríptico del tiempo*. Baile del Sol.
- (1996) *El miedo que nos hicieron*. Baile del Sol.
- (2003) *Poemas. Selección 1979-2002*. Baile del Sol.
- (2007) *Esta noche en el baile*. Baile del Sol.
- (2009) *Sobre jardines sin nombre* (FATA). Baile del Sol.
- (2021) *Tríptic de Sant Joan i altres poemes*. Biblioteca Digital de Cap Vermell.

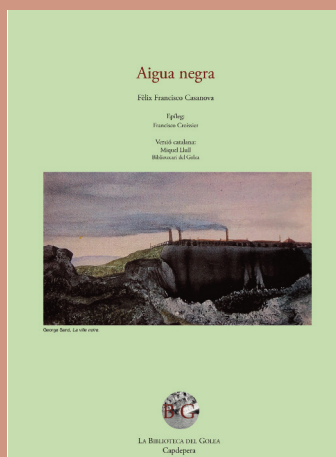
Domingo López Torres

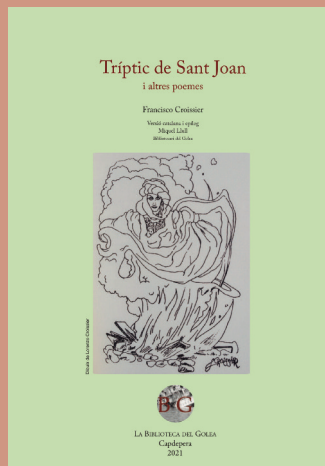
Agustín Espinosa

Pedro García Cabrera

Félix Francisco Casanova

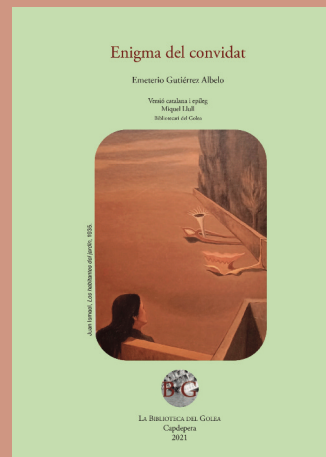
Francisco Croissier

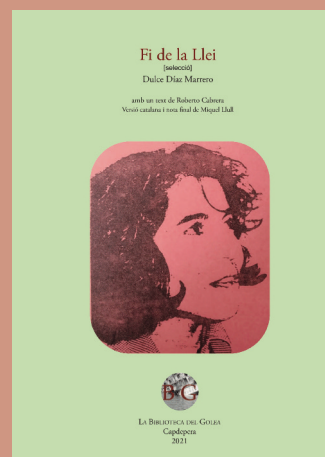
Altres publicacions
canàries de

CAP VERNELL

Biblioteca Digital

Emeterio Gutiérrez Albelo

Dulce Díaz Marrero

Il·lustració de l'autor.

CAP VERNELL

Biblioteca Digital

